

Поезія Т. Шевченка в творчій лабораторії Р. Чілачави: історичний і літературний контекст

О. В. Динь

філолог I категорії Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Corresponding author. E-mail: oksana.dyn@gmail

Paper received 17.03.17; Accepted for publication 28.03.17.

Анотація: Розглядається естетика рецепції грузинською літературою творчості Тараса Григоровича Шевченка на прикладі українсько-грузинських перекладів Рауля Чілачави. Творча лабораторія Р. Чілачави поєднує практичну, наукову, перекладацьку, культурологічну працю як на ниві української, так і грузинської літератур. Прослідковується наступність творчого пошуку Р. Чілачави у наближенні до магії художнього слова. Особливу увагу приділено есе «Триптих про Шевченка», досліджено особливості перекладу апелювальної безеквівалентної лексики, обстоюється спорідненість творчості Т. Шевченка з грузинською тематикою й кавказьким епіцентром грузинської надчуттєвості до вищих ідеалів честі й гідності.

Ключові слова: Т. Шевченко, Р. Чілачава, історія літератури.

Збагнути генія як поета й людину можна лиш за магією сказаного ним художнього слова, за випереджаючим (провіденційним) характером його творчості, баченням нації як ідеальної форми буття особистості, художнім оформленням того слова, що вже готовий був сказати народ. Таїну Шевченка розгадуємо вже друге століття, але наближаємося до неї лише в міру того, що підказує нам з цього приводу сам поет [5, с. 299]. Відоме міркування П. Куліша, що тільки йому (Шевченкові) відкрила свою таїну наша мова. У ХХІ столітті маємо змогу використовувати і найдавніші (історичні), і наймодерніші (філологічні) методи прочитання літературного процесу, щоб розповісти, що у літературах України і Грузії є такого, чого не трапляється в літературах інших народів. Зокрема, доробок Рауля Чілачави репрезентує низку аналітико-критичних публіцистичних статей та поетичних творів, у яких імпліцитно прочитується бачення митцем постаті Т. Шевченка як «акумулятора національного духу».

У Шевченкіані Р. Чілачави наявний неабиякий доробок: поезії, присвячені великому Кобзареві; підготовка видань його творів, наукові розвідки, пов'язані з Шевченковими текстами та біографією; популяризація творчості Т.Г. Шевченка шляхом перекладів.

Власне, поезій, присвячених Кобзареві, не так вже й багато, а саме: «У Каневі», «Шевченко», «Незвична справді сьогодні днина», «Є в Києві кілька будинків», «На кручі канівський», «Акакій і Тарас». Наскрізнний мотив цих текстів наголошує на винятковому значенні українського Кобзаря як в українській, так і світовій культурі.

Предметом окремої теми могла б стати активна діяльність Рауля Чілачави в упорядкуванні книг, що пов'язані з творчістю, перекладами грузинською мовою творів Тараса Шевченка. Так до 175-річчя від дня народження Тараса Шевченка у журналі «Початкова школа» вийшла стаття «Наш Шевченко», в якій автор зазначає, що «Шевченко – поет універсальний. Він задовольняє смаки найвишуканішого естета й простого селянина, прихильників сюжетних, розлогіх оповідей і сконденсованих, емоційно напружених ліричних поезій, шанувальника політичної сатири чи інтимної оповіді» [8, с. 68.]. До 185-річчя від дня народження Шевченка було надруковано книгу перекладів «Тарас Шевченко. Вибране». До 190-річчя від дня народження Кобзаря побачила світ збірка «Кавказ». Поема: Переклади мовами народів світу». Серед 74 перекладів мовами народів світу тут розміщено грузинський переклад цієї поеми, виконаний Р.Чілачавою, а також його вступну статтю. Наступного року з'явилася ще одна книга подарункового формату «Велика трійця: Тарас Шевченко, Іван Франко,

Леся Українка». Видання об'єднує кращі зразки поетичної творчості найвеличніших українських поетів-класиків. Поетичні тексти Т. Шевченка, І. Франка та Лесі Українки подано мовою оригіналу та в перекладі грузинською. До 195-річчя від дня народження Тараса Шевченка було упорядковано та видано книгу «Тарас Шевченко «Доля».

У наукових розвідках Р. Чілачава розглядає постать Тараса Шевченка в кількох іпостасях, а саме «як геніального поета, як блискучого художника-літописця, як прозаїка та драматурга» [7, с.4.]. У Шевченкові, його духовному сподвижництві він бачить «дивовижне поєднання особистого із суспільним, панорамне, масштабне відтворення власного горя на тлі лихоліття народного», що споріднює його з Гурамішвілі [11, с. 180.]. Власне, у цих працях дослідник послуговується компаративістськими методологічними принципами, звертаючись до певних порівняльно-типологічних паралелей. Особливої уваги в цьому плані заслуговує есе «Триптих про Шевченка», у першій частині якого Чілачава простежує історію рецепції художнього світу Кобзаря діячами грузинської культури. Зокрема йдеться про шанувальника яскравої особистості Шевченка Дмитра Кіпіані та першого перекладача «Наймички» Ніко Ломоурі, а також Якова Гогешвілі, що радив грузинським поетам збагачувати свою літературу перекладами творів Шевченка, педагога Олександра Гарсеванішвілі, який пропагував творчість Шевченка у своїй лекції, активного інтерпретатора та упорядника і редактора його книжок Симона Чіковані, перекладачів І. Абашідзе, О. Абашелі, К. Каладзе, А. Ясамані, Н. Міцішвілі, К. Лорджіпанідзе, Л. Асатіані, А. Асанідзе. Чілачава обстоює спорідненість творчості Шевченка з грузинською тематикою, адже саме «Шевченко, його «Кавказ», висунув глобальне політичне звинувачення національній і соціальній політиці самодержавства, яке воно втілювало скрізь – і в Кавказьких горах, і в пустелях Середньої Азії, і на величних просторах Сибіру та Далекого Сходу...» [11, с. 178.]. «Кавказ» Шевченка Чілачава осмислює як «кодекс честі української літератури, художній маніфест її духовних першооснов». В есе «Слово про Кавказ» автор постає перед нами не лише як літератор, а й як історик і політичний діяч, наводячи факти з історії Кавказу. У центрі есе – художній образ Кавказу, що постав у «Мерані» Ніколоза Бараташвілі, «Кавказі» Тараса Шевченка, «Ізмаїл-беї» Лермонтова. Ці автори захоплюються красою Кавказу, але, разом із тим, Шевченко та Бараташвілі бачать його вільним, а у Лермонтова зафіксована «великодержавницька позиція» (Кавказ має бути під владою Росії). Своє ставлення до Тараса Шевченка Чілачава пояснює тим, що український митець «пам'ятає

сплюндровану тими ж «просвітителями» історію власного народу, яка німо волає до нього з розритої могилі» [10, с. 103.]. Шевченків «Кавказ» і сьогодні актуальний, оскільки нагадує про «безальтернативність мирного співіснування народів і держав, про необхідність постійного міжкультурного діалогу... апелює до відстоювання всім світом вищих ідеалів честі...» [10, с. 106.].

У другій частині «Триптиха про Шевченка» літератор характеризує три іпостасі Шевченка: поета, художника-живописця, прозаїка і драматурга. Чілачава приділяє значну увагу характеристиці Шевченка як поета, робить акцент на його універсалізмі, який «задовольняє смаки найвишуканішого естета й простого селянина, прихильника сюжетних, розлогих оповідей і сконденсованих, емоційно напружених поезій, шанувальника політичної сатири чи інтимної оповіді» [11, с. 181.]. Чілачава проводить паралелі між Шевченком та грузинськими романтиками: Олександром Чавчавадзе, Григолом Орбеліані, Ніколом Бараташвілі, наводить приклади поетичних рядків Шевченка, які перегукуються з рядками грузинських митців. Як перекладач, Чілачава зізнається, наскільки складно було йому перекладати вірші Кобзаря: «Шевченкова поезія не знає «безповітряних просторів» емоційного або змістового вакууму. В ній постійно емоційються між собою грозові хмари, і перекладач схожий на того пілота, котрий повинен думати і про порятунок, і про те, як же передати іншим цю неповторну красу» [11, с. 181.].

У третій частині Чілачава, розглядаючи домінуючі образи поезій Шевченка, з'ясовує, у чому полягало щастя для Кобзаря. Літератор доходить висновку, що головними образами в творчості Шевченка були «Доля», «Воля», «Україна»: «Триєдність цих магічних понять і зливається для нього у найвище людське почуття «щастя». Воно химерне, нетривке і недовговічне – те щастя, але туга за ним пронизує всю шевченківську творчість. Він обігрує у різних варіантах святу свою трійцю, вишукує для неї різні епітети, порівняння, гіперболи, кружляє над нею розумом і серцем...» [11, с. 183.]. Разом із тим, «у віршах Шевченка грузинський читач може зустріти й рідні образи – «сестри-зорі». Цей образ неодмінно нагадує мегрельський фольклор: «яснолиці зорі – брати і сестри мої» [11, с. 180.]. Деяко інший аспект рецепції Шевченка в дихотомії «Свій-Інший» постає в шкідах «Кобзар», «Тарас Шевченко та Грузія». Оскільки вони носять науково-популярний характер, автор ознайомлює своїх земляків із творчістю українського письменника, як і Яков Гогобашвілі, наголошуючи на тому, що творчість Тараса Шевченка має «внутрішню спорідненість з грузинською літературою і, отже, необхідність долучення читацьких мас до неї» [6]. Книга «Славить Грузія Кобзаря» стала вагомим здобутком Р.Чілачави. До збірника увійшли поезії, наукові розвідки, літературознавчі і мистецтвознавчі роздуми грузинських авторів про життя, поетичну й малярську спадщину Т.Шевченка, про світове значення його творчості, а також вибрані поезії Т.Шевченка та грузинські переклади, виконані Р.Чілачавою. Дібраний матеріал свідчить про справжню популярність українського генія в братній Грузії, про щирі любов і повагу до його високого таланту.

Маючи тривалу традицію перекладів Шевченка, сучасні представники грузинського красного письменства намагаються по-новому підійти до їх освоєння з позиції нової перекладознавчої думки, застосовуючи напрацьовані рецептивною естетикою підходи. Рауль Чілачава переклав понад сімдесят

поезій з «Кобзаря», серед них послання «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні...» та поему «Кавказ». Перша книга перекладів вийшла 1987 р. під назвою «Думи мої...», куди увійшли вибрані поезії Т.Г. Шевченка в оригіналі та їх переклади грузинською мовою, репродукції творів малярської спадщини Т.Шевченка. У вступній статті (також подається двома мовами) Р.Чілачава назвав Шевченка «безсмертним духом України», який «не вивчав життя рідного народу як спостерігач, а жив його життям. Душею, думами, мріями він кружляв над Україною» [8, с. 6]. Історично склалося так, що над перекладами Шевченка грузинський письменник працював досить тривалий час, перебуваючи на українській землі в сприятливому літературному середовищі. Зокрема перекладено цикл поезій «В казематі», «Думи мої, думи мої», «До Основ'яненка», «Розрита могила», «Гоголю», «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Три літа», «Заповіт», «Чого мені тяжко, чого мені нудно», переважно поезії, що належать до періоду трьох літ Т.Шевченка. Цінність перекладів полягає в тому, що вони не створювались через підрядник, як було у випадку з іншими перекладачами. Володіючи українською мовою досконало, Чілачава вивчив не лише творчість Шевченка, а й увесь його життєвий та творчий шлях. У перекладених грузинською творках Тараса Шевченка Р.Чілачавою схоплено і передано те Кобзареве начало, яке притягує до себе читачів, і цьому посприяло те, що Чілачава як дослідник сприяв майстерності Чілачави-перекладача.

Твори Шевченка насичені величезною кількістю лексики на позначення українських історичних та культурно- побутових реалій. Апелятивна безеквівалентна лексика (реалії), тобто «моно-і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщає (в плані бінарного зіставлення) традиційно закріплені за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [2, с. 58.]. Історичні реалії в іномовному середовищі сприймаються як країнознавча лексика з етнокультурною складовою. Такі терміни з нульовим еквівалентом в перекладах транскрибуються чи транслітеруються. Так, у Р.Чілачави: «Нема **Сісі**, пропав і той, хто всім верховодив / vaqra **siSi**, arc igia – didi mxedarTmTavari» («До Основ'яненка»). «Де кров **ляха**, **татарина** морем червоніла... / sad **liaxis**, **TaTris** sixli zRvas Rebavda alisfrad» («До Основ'яненка»). «...не встануть **гетьмани**... / ar mogvivlen **hetmanebic**...» («До Основ'яненка»). «І могили мої милі **москаль** розриває... / da yorRanebs usayvarless Txris **moskalis** bari...» («Розрита могила»). «Снівав **матрос**, як той **козак** / mRerda matrosi, rogrc **kazaki**» («Анумо, знову віршувати...»). «Та люте **панство** проклинав / xolo **panebi** iyus wyeuli» («Не гріє сонце на чужині»). «Там **шляхтою**, **татарами** засівали поле / iq **TaTrebiT**, **SliaxtebiT** veli mofenila» («Думи мої думи...»). «І **пан** над **панами**! / yvela **panis panii**» («Думи мої...»).

В окремих випадках автор використовує спосіб калькування, знаходить відповідники у рідній мові, для того, щоб зберегти риму, при цьому образна система не порушується. «Значить **пан** у себе з причетом гуляють... / **batoni** laRi, Cans, isev smaSi gamoSterdeba» («П.С.»). «Неначе степом **чумаки** / viT **Calvadrebi** trial tramalze» («Неначе степом чумаки...»). «Не вернуться **запорожці**... / ar mogvivlen **siCilebi**...». «А надто з тим **Миколою** / TviT **nikolozs** Tan rom axldi» («Слава»). «Не покрийть Україну **червоні жулани** / ver ixilavs ukraina wiTel **tyapuWv** verodes» («До Основ'яненка»). Різноманітну та важливу групу безеквівалентної лексики у поезії Шевчен-

ка складають побутові реалії. З тематичного погляду це назви одягу, страв, напоїв, будівель, предметів домашнього начиння, музичних інструментів, а також назви осіб за різноманітними ознаками. Зазвичай дані значення транслітеруються, таким чином, привертаючи увагу реципієнта: «*Галушки варило... / galuSkebi xarSeT*» («І мертвим, і живим...»). «*Кобзари співають / kobzarebis simRerebi*» («Думи мої, мої думи»). «*Обернувся я на хату – нема в мене хату! / mimovavle Tvali xatas, aRara maqvs xata!*» («Мені тринадцятий минало»).

Однак спостерігаємо, що деякі реалії перекладач відтворює по різному, залежно від ситуації. «*А ти, задрипанко, шинкарко... / gaqsculo vaWris qalo*» («Слава»). «*Музика, й шинкаря, й супоту-кобзаря. / glexs Tu xarkis mkrefels, kobzars – leqsTa myefels*» («Косар»). «*У шинку покритка, а люде п'яні! / duqanSi siZvaa, xalxi ki mTvralia!*» («N.N.»). Так, три спільнокореневі слова *шинкарка*, *шинок*, *шинкар* в українській мові створені суфіксальним способом. У грузинській мові теж можливе створювання нових спільнокореневих слів від іменника префіксально-суфіксальним способом, наприклад: сад – *baRi*, садівник – *me-baR-e*. У текстах перекладів бачимо зовсім інше відтворення: *шинок* – *duqani* (духан), *шинкарка* – *vaWris qali* (жінка купця), *шинкар* – *xarkis mkrefeli* (збиральник данини), *мужик* – *glexi* (селянин). Тут перекладач скористався способом описового перекладу, замінюючи слово в мові перекладу словосполученням, яке адекватно передає зміст цього слова, а також способом гіпонімічного перекладу, замінюючи виводне поняття на родове, тобто передає реалію мовою одиницею, яка має більш широке значення. Те ж саме спостерігаємо під час перекладу лексеми «хата». В одному випадку це *qoxi* (хижка), в іншому – *saxli* (дім) та *xata* - (пустка). «*Гайок садочок розвели кругом хатини. / vaxareT Sveni baRCa da baRi qoxis garSemo*» («Зійшлись, побрались»). «*А багато в моїй хаті лиха нарobili / Tumca Sems saxlSi bevri siave daatriala mainc*» («Три літа»). «*Тільки пустка на край села набік похилилась / mxolod soflis ganapiras diafurda xata*» («Рано-вранці новобранці»). У даному випадку іноземне звучання не наближає переклад до першотвору, а віддаляє від нього. Чілачава-перекладач дає відчуття грузинському читачеві: поезії Шевченка належать іншій літературі, українській, вони спочатку створені іншою мовою, українською, тому вони дистанційовані від читача – нехай він відчує це явище. Тобто констатуємо, що переклади розмаїтих реалій доповнюють загальну картину художнього світу Р.Чілачави прагненням образно відтворити іншу культуру, інший побут, балансує між точністю і описовістю.

У перекладах поетичних творів мають місце втрати і відхилення від оригіналу у звуковій організації твору, і, в першу чергу, звукопису, метрики вірша, структури строфи, схеми римування тощо. Водночас порушення формального боку при перекладі заради суттєвого, заради збереження поетичного змісту твору не розцінюється як деформація, а як перевираження твору в інших мовних формах. Навіть при досконалому володінні мовою і поетичною технікою перекладач змушений підкорятися законам версифікації, відмінним в різних мовах. В.Ковалевський зазначив, що «вірші Т. Шевченка сяють чудовою римою, чарівною майстерністю слова, які перекладачеві важко повністю відтворити...», «...і хоча дотримуватися рим для нього є цілком реальним завданням, проте від цього часто-густо страждає і літературна цінність, і природна легкість Шевченкової поезії» [4, с. 23].

Д. Загул аналізує риму Т. Шевченка, вказуючи, що «Шевченкова рима доцільна, невишукана, невимушена» [1, с. 110.], і саме це є причиною першого, часто помилкового, враження «крайньої простоти» [1, с. 110.], проте при пильнішому розгляді рими виявляється майстерність поета, «в якій до сьогодні ще не може Шевченкові ніхто дорівняти», «такого багатства і такої різноманітності кінцевого, рядкового і внутрішнього римування не знаходимо і в найвибагливіших, найбільш витончених сучасних митців» [1, с. 110.]. Досліджуючи риму в «Кобзарі», Д. Загул визначає кілька функцій, які вона виконує у віршах, і першими з них він називає ритмічну й ефонічну функції, проте ці функції рима виконує постійно, а в Т. Шевченка вона має ще й інші смислові навантаження: рима «зазначає кінець чи початок речення, одділяє головні речення од побічних і розмежує рівнорядні між собою речення» [1, с. 110.]. У римуванні Чілачави-перекладача помічаємо наслідування схеми римування оригіналу в більшості випадків. Коли зустрічаються поодинокі випадки неспівпадіння, то скоріше як виняток, ніж закономірність. У вірші «Садок вишневий коло хати» використані смислові, композиційні й звукові ефекти наскрізної рими, строфований строфованої трьома п'ятивіршми. Перший рядок першої строфи – «Садок вишневий коло хати» – задає базову риму («хати») для початку кожної з наступних строф: «Сім'я вечерея коло хати», «Поклала мати коло хати»; три інші рими в кожному з п'ятивіршів римуються між собою. За словами Н. Костенко, – «так утворюється гармонійна, симетрична строфічна композиція, яка справляє враження дивовижної ясності, прозорості й чистоти» [3]. У грузинському перекладі спостерігаємо аналогічне:

I-ша строфа – *alublis baRi hyvavis xatasTan*

II-га – *ojaxi vaxSmad jdeba xatasTan*

III-я – *dauga dedam Svilebs xatasTan*

В іншому філософському творі «Косар», також за Н. Костенко, – «знову використана асиметрична форма 5-вірша з оригінальним силабічним візерунком варійованого 14-складовика: 6, 6, 8(4+4); 8(4+4); 5 – aaBВа» [3]. В перекладі ми спостерігаємо аналогічне відтворення: *Мовло міндор-велі./Кі ар гааквс сврелі./Кі ар гааквс сврелі – звінаєс./Згва да міца хвнешіс, гвргвінаєс./Хвнешіс гаме-бнелі!* [9, с. 39]. Структура строфи тут дуже цікава: пропорційність двох пар рядків 6; 6; 8; 8 порушується останнім коротшим, 5-складовим, ударним рядком, що містить в собі головний смисловий акцент: *Стогне та гуде; / Хоч і не проси; / Усе, що даси; / Не мине й царя; / І не пом'яне.* Цікаво, що рима другого 5-вірша «не проси» знаходить суголос з третьою строфою, тобто «виникає своєрідне римо-строфічне перенесення (enjambement)» [3]. Це перенесення відображено в перекладі буквалістично: *Хвнешіс гаме-бнелі / арц целс лесавс, ара / самартебліс дарад / шиг моакцевс менес / ар мігло-вевс ме ца.* Ритмічне багатство підтримується у Шевченка й тим, що він досконало оволодів внутрішніми римами. Р. Чілачава зумів у деяких випадках відтворити і це, а в інших – створити власні: *Поховайте та вставайте... Грузинською мовою цей рядок передано так: Даммархет да агімартет... Але у Шевченка читаємо: Все покину, і полину. У Чілачави: Міватовєб, авпріндебі. І навпаки, у Шевченка: Не забудьте пом'янути... У Чілачави: Ар гамогрчет, момігонет...*

Оригінальний твір будь-якої національної літератури при перекладі на іншу мову має підкоритися її законам, але немає такого тексту, який не можна було б перекласти, оскільки кожен народ має в своєму мовному арсеналі відповідники до будь-якого слова

чи образу. Усе залежить від того, як перекладач підходить до освоєння обраного першоджерела, як він знає свою оригінальну літературу, як опанував тонкощі та багатство обох культур. У перекладах генія-

льних текстів Т.Шевченка Р.Чілачава на усіх рівнях естетики перекладацької праці (відтворення ментальності, реалій, ритміки) демонструє «естетичні шати» освоєння іншої – як вже своєї – культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загул Д. Рима в «Кобзарі» Т. Шевченка / Дмитро Загул // Шевченківський збірник / [під ред. П. Филиповича]. — К.: Сорабкоп, 1924. С. 109-118.
2. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад : на матеріалі англomовних перекладів української прози / Р. П. Зорівчак. — Львів : Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. — 215 с.
3. Костенко Н.В. Строфіка Т.Г. Шевченка періоду перших років заслання (1847-1850) / philology.knu.ua/files/library/lit_st/40-1/50.pdf
4. Ковалевський В. Ритмічні засоби українського літературного вірша. — К., 1960.
5. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до модерної реальності / М.К. Наєнко. — К.: Вид. центр
6. ТАРАС ШЕВЧЕНКО І ГРУЗІЯ // Мости дружби. Україна – Грузія 2007 – <http://who-is-who.ua/main/page/mostigruziya2007/71/236>.
7. Чілачава Р.Ш. «Кобзар». // «Думи мої...» – К., 2013.
8. Чілачава Р.Ш. Наш Шевченко. // Початкова школа. – К., 1989.
9. Чілачава Р.Ш. Серпень: 55 українських поетів // К., 2001. – 558с.
10. Чілачава Р.Ш. Слово про «Кавказ» // Amore, more, ore... – К., 2003.
11. Чілачава Р.Ш. Триптих про Шевченка. // Дві столиці. – К., 2002.

REFERENCES

1. Zahul D. Ryma v "Kobzari" [Rome in Shevchenko's "Kobzar"] / Dmitry Zahul // Shevchenkivskyi zbirnyk [Shevchenko's collection] / [ed. P. Fylypovych]. - K.: Corabkopy, 1924. P. 109-118.
2. Zorivchak R.P. Realia i pereklad: na materialy anglomovnykh perekladiv ukrainskoi prozy [Realities and translation, based on the English translation of ukrainian prose] / R.P. Zorivchak. - Lviv: Publ at Lviv. un-t, 1989. - 215 p.
3. Kostenko N.V. Strofika T.G. Shevchenka period pershykh rokiv zaslannja [T/Shevchenko strophic system of first years of deportation (1847-1850)] / philology.knu.ua/files/library/lit_st/40-1/50.pdf
4. Kovalevckyy V. Rytymichni zasoby ukrainskogo literaturnogo virsha [Rhythmic means of ukrainian literary verse]. - K., 1960.
5. Nayenko M. Hudoghnya literatura Ukrainy. Vid mifiv do modernoi realnosti [Fiction Ukraine. From myths to modern reality] / M. K. Nayenko. - K.: Type. Center "Prosvita" ["Enlightenment"], 2012 - 1088 p.
6. Taras Shevchenko i Gruzia // Mosty drugy. Ukraina Gruzia 2007 [Taras Shevchenko and Georgia // Bridge of friendship. Ukraine, Georgia 2007 – <http://who-is-who.ua/main/page/mostigruziya2007/71/236>.
7. Chilachava R.SH. "Kobzar". // "Dumy moi..." ["My thoughts ..."] - K., 2013.
8. Chilachava R.SH. Nash Shevchenko [Our Shevchenko]. // Pochatkova shkola [Elementary School]. - K., 1989.
9. Chilachava R.SH. Serpen [August: 55] // Ukrainian poets K., 2001. - 558s.
10. Chilachava R.SH. Slovo pro Kavkaz [Word of the "Caucasus"] // Amore, more, ore ... - K., 2003.
11. Chilachava R.SH. Triptych pro Shevchenka [Triptych of Shevchenko] // Dvi stolyzi [Two Capital]. – K., 2002.

T. Shevchenko's poetry in the creative laboratory of R.Chilachava: historical and literary context

O. V. Dyn

Abstract: The article deals with the aesthetics of reception of Georgian literature of Taras Shevchenko's works on the example of Raul Chilachava's Georgian-Ukrainian translation. Creative Laboratory of R. Chilachava combines practical, scientific, Translation, cultural work in the Ukrainian and Georgian literature. The continuity of P. Chilachava's creative search on the path to the magic of the artistic word is studied. Special attention is given to the essay "Triptych about Shevchenko", features of the translation of the terminology of appellative, nonequivalent vocabulary are studied, the generality of T. Shevchenko's creativity with Georgian themes and the Caucasian epicenter of Georgian hypersensitivity to the higher ideals of honor and dignity is grounded.

Keywords: T. Shevchenko, R. Chilachava, history of literature.

Поэзия Т.Шевченко в творческой лаборатории Р.Чилачава: историчний и литературный контекст

O. B. Дынь

Аннотация: Рассматривается эстетика рецепции грузинской литературой творчества Тараса Григорьевича Шевченко на примере украинско-грузинских переводов Рауля Чилачава. Творческая лаборатория Р. Чилачава совмещает практическую, научную, переводческую, культурологическую деятельность как на ниве украинской, так и грузинской литератур. Исследуется непрерывность творческого поиска Р. Чилачава на пути к магии художественного слова. Отдельное внимание уделяется эссе «Триптих о Шевченко», исследованы особенности перевода терминологии апеллятивной безэквивалентной лексики, обосновывается общность творчества Т. Шевченко с грузинской тематикой и кавказским эпицентром грузинской сверхчувствительности к высшим идеалам чести и достоинства.

Ключевые слова: Т. Шевченко, Р. Чилачава, история литературы.